

7. Донцов Д. Дух нашої давнини / Дмитро Донцов [Електронний ресурс]. – Мюнхен, Монреаль – 1951 – Режим доступу : <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3517/file.pdf>
8. История Киева / під ред. І. Артеменка [та ін.]. – К. : «Наукова думка». –Т1. – 1982.. 1. – С. 144-160.
9. Полонська-Василенко Н. Історія України / Наталя Полонська-Василенко. – К.: «Либідь». – 2002. – С. 239-245.
10. Попович М. Нарис історії культури України / Мирослав Попович. – К.: «АртЕк». – 1999. – С. 71-74.
11. Українська культура: цивілізаційний вимір / Калакура С. Я., Рафальський О. О., Юрій М. Ф.– Київ : ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2015. – С. 442-453.
12. Blundell J. Waging the war of ideas /J.Blundell.– London – 2007 – P. 40.

Деміхов О. І., аспірант
Сумський державний університет, Україна

ФІЛОСОФІЯ МІСТА В УКРАЇНІ – ВИТОКИ І СУЧАСНИЙ КОНТЕКСТ НА ПРИКЛАДІ м. СУМИ

Актуальність питання на теперішній час зумовлена новими викликами сучасності – розширення мегаполісів на технічному і кібернетичному горизонтах призводить до одночасного пригнічення внутрішнього світу людини-городянина, схематизації і примітивізації його мислення, а також звуження його реальних механізмів впливу на умови життя в місті.

Метою роботи є вивчення філософського досвіду осмислення законів побудови і розвитку міського суспільства в усіх його проявах та спроба виробити нові підходи до аналізу сучасної моделі світогляду українського мешканця міста.

Виклад основного матеріалу. В теперішній час українське суспільство намагається сформувати для себе національну ідею. На наш погляд, запропонований вітчизняним істеблїшментом для країни варіант «патріотизму» як національної ідеї є важливим, але не універсальним. Пропонуємо розглянути стратегію розвитку населених пунктів (як міст, так і поселень) України як домінуючу в розрізі формування менталітету сучасного громадянина нашої держави. Адже економічний розвиток і безпека наших місць проживання напряму стосується кожного і вказаний напрямок реформ може розглядатись як механізм трансформації громадянської свідомості сучасного українця. Особливої актуальності вказане питання набуває в розрізі розгорнутої децентралізації влади в державі. Ми безуспішно намагаємося збудувати систему відносин в наших містах по європейських принципах, по лекалах західного лібералізму. Однак, Україна, і Слобожанщина в тому числі, не пройшла стадії європейського бюргерства, повноцінного магдебурзьського права, які дали світу масовий прошарок городян. Українські городяни були від самого початку тонкою плівкою в структурі суспільства, а сучасне населення наших міст назвати городянами

можливо лише з великою натяжкою. Ось чому ми чудово знаємо про європейські моделі розвитку міст і територій, однак перекручуємо їх з метою власної тимчасової вигоди. Таким чином, Суми були і залишаються в ментальному сенсі козацькою слободою, військовим поселенням, а сучасні зовнішні форми скупчення спальних районів нічого не змінюють в свідомості городян та градоначальників. Тобто Суми є урбаністичним поселенням [6]. Проблема становлення українського міського менталітету, особливо східноукраїнського – в тому, що Україна тривалий історичний період була сателітом Російської імперії, елементом радянських економічних і політичних конструкцій, які виховували покірність, безініціативність, керованість з єдиного центру. Вказані чинники приглушили самоідентифікацію українців, намагаючись перетворити їх на малоросів. Це простежується навіть в таких «зовнішніх дрібницях» як геральдика м. Суми – початковий герб міста був з козацькими полковими елементами хреста і ліка Пресвятої Богородиці, але, з метою викорінення національної символіки, був цілеспрямовано замінений указом Катерини II на інший – срібний французький щит з трьома чорними мисливськими сумками із золотими гудзиками, який існує і до тепер. Отже, ми стикаємось з проблематикою пошуку власної української культурної форми міської ідентичності, з проблемою усвідомлення українського міського культурного феномену. Основні питання для всього світу і України в тому числі: в якому напрямку розвивати місто як основну культурну форму життєдіяльності населення, як будувати міську політику? Скандинави з повагою називали Київську Русь Гардарікою – «Країною міст», яка у вигляді укріплених міст-слобід і міст-храмів розміщувалась уздовж рік по торгівельних шляхах. Парадокс в тому, що за наявності у нас стародавньої історії створення міст та існування вже тоді активних спільнот городян, які були здатні вигнати з Києва неугодного князя, поступово елементи відкритого громадянського суспільства в українському місті були пригнічені і далі взагалі знищені. Напевне, відіграв свою роль період монголо-татарського ярма і сформоване під впливом історичних подій полуазіатське розуміння поняття державництва. Така специфіка не укладається в європейську модель сприйняття міста і городянина. Якщо брати до уваги європейські стандарти, то громадянське суспільство та міська спільнота по своїй суті взаємно виводяться одна з одної. В такому випадку в ментальному сенсі в Україні міст давно не існує! І вони намагаються формуватися лише зараз [6]. Який вихід із такої складної ситуації? Вважаємо єдиним універсальним рішенням тільки проведення реформ. Докорінні зміни мають показати суспільству реальний ефект, і тим самим буде здійснюватися виховування нового українського громадянського суспільства. Всі реформи починаються в населених пунктах, тому особливо чутливими кластерами реформ є міста – як географічно, так і ментально. Зміна держінститутів та галузей економік в місті закладає також і трансформацію світогляду як чиновника, так і городянина. Позитивні приклади початку таких системних змін свідомості: введення електронної

системи бюджетних закупівель «ProZorro», відкриття центрів надання адмінпослуг в муніципалітетах, створення поліції. Для м. Суми актуальним є розвиток свідомості відповідального громадянського суспільства через його виховування на прикладі конструктивних результатів реформ в житті міста і країни в цілому.

Висновки. Отже, досвід філософського розуміння поняття міста як локації людей та ядра накопичених знань і світоглядів допомагає нам розібратись в проблемах самоідентифікації українського полісу та подальших шляхах його розвитку. Основною проблемою в філософії міста в Україні вважаємо формування свідомості городянина. Запропонований нами новий підхід до розуміння проблематики урбанізму на українських теренах може бути застосований в аналізі сучасних умов трансформації вітчизняного міського суспільства. Створення активного прошарку городян, який здатний приймати участь в керуванні містом і контролювати владу і економічні монополії – такий головний результат реформ повинен бути. І поетапне вирішення в місті назрілих проблем можливо лише через ефективну реалізацію реформ міського життя. Громадянин міста є повноправним членом свідомої спільноти людей, які мешкають та постійно взаємодіють між собою на одній території, зацікавлені у власній добродійній участі в плануванні всіх видів діяльності міста для досягнення спільних корисних результатів. Ця гармонічна модель діяльності активних міських спільнот становиться надзвичайно важливою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веселова С. Б. Город — Архитектура — Философия [Електронний ресурс] /С. Б. Веселова//сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015. – Режим доступа : <http://anthropology.ru/ru/texts/veselova/city.html>.
2. Веселова С. Б. Семь вопросов пользователя к сетевому телематическому киберполису [Електронний ресурс] /С. Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, – Режим доступа : <http://anthropology.ru/ru/texts/veselova/seven.html>.
3. Веселова С. Б. Искусство пространства [Електронний ресурс] /С. Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, – Режим доступа : <http://anthropology.ru/ru/text/veselova-sb/iskusstvo-prostranstva>.
4. Веселова С. Б. Формирование городов [Електронний ресурс] /С. Б. Веселова// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, – Режим доступа : <http://anthropology.ru/ru/text/veselova-sb/formirovanie-gorodov>.
5. Веселова С. Б. Преодоление хаоса. Жизненный мир мегаполиса начала XX века [Електронний ресурс] /С. Б. Веселова//СПб.2014.: Вестник Русской Христианской Гуманитарной Академии. том 15, №1 – сайт «Киберленинка». – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/preodolenie-haosa-zhiznennyu-mir-megapolisa-v-kontseptah-arhitektorov-filosofov-i-sotsiologov-nachala-xx-veka>.
6. Смирнов С. А. Антропология города, или о судьбах философии урбанизма в России [Електронний ресурс] /С. А. Смирнов// сайт «Anthropology – web-кафедра философской антропологии», 23.09.2015, – Режим доступа : http://anthropology.ru/ru/texts/smirseal/ancity_1.html.